MASHG‘ULOTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILG‘OR PEDAGOGOIK TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH

Umarova Gulshod Abdujabbarovna
GULDPI Maktabgacha va boshlang‘ich
ta’lim metodikasi kafedrasi katta o‘qituvchisi
E-mail: gulshodumarova@gmail.com
Norqo‘ziyeva N., Xayrullayeva D.
GULDPI Maktabgacha ta’lim yo‘nalishi 2-kurs talabalari

Annotatsiya: Maqolada mashg‘ulot larning samaradorligini oshirishda ilg‘or pedagogoik texnologiyalarni qo‘llashda innovatsion pedagogic texnologiyalardan foydalanish, noan`naviy usullarning afzalliklari yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Ilg‘or pedagogoik texnologiya, ta‘lim sifati, axborot texnologiyalari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsiya.

Annotation: The article describes the use of innovative pedagogical technologies and the advantages of non-traditional methods in using advanced pedagogical technologies to improve the effectiveness of teaching.

Keywords: Advanced pedagogical technologies, quality of education, information technologies, modern pedagogical technologies, innovations.

Hozirgi davr yoshlari dunyoqarashi keng, erkin fikrlovchi, to‘g‘ri baho bera oluvchi, o‘tkir zehnli, yuksak intellektual salohiyatga ega bo‘lishlari uchun davlatimiz tomonidan barcha shart-sharoitlar yaratilmoqda. Zamonaviy maktabgacha ta’lim tashkiloti qurilishi, mashg‘ulot xonalarining zamonaviy jihozlar bilan bezatilishi, barcha turdagi darslik, o‘quv qo‘llanmalarning chop etlishi – bularning barchasi yoshlar uchun yetarli emas, maktabgacha ta’lim tashkilotiga

zamonaviy pedagog tarbiyachi - shaxs kirib kelgandagina jonlanadi, haqiqat hurmatga, do‘stlikka asoslangan tarbiyachi va tarbiyalanuvchi hamkorligi yuzaga keladi.

Ta’lim-tarbiya tizimida innovatsion terminlar, yangi pedagogik texnologiyalar, noan’naviy usullar haqida ko‘plab gapirilmoqda, ularni tashkil etish yo‘llari ishlab chiqilib, hayotga tatbiq etilmoqda, bunda hamkorlikdagi ta`limning yo‘lga qo‘yilishi va uning samaradorligi ham e’tiborga olinmoqda.

Ta’lim-tizimidagi sifat o‘zgarishlarini hamkorlikdagi ta’limsiz tasavvur etish qiyin. Har tomonlama intellektual salohiyatga ega yoshlar taqdiri oila-mahalla, oila-tarbiyachi, tarbiyachi va tarbiyalanuvchi hamkorligida hal qilinadi. To‘g‘ri, tarbiyachi va tarbiyalanuvchi hamkorligisiz mashg‘ulot ni tashkil etib bo‘lmaydi. Ammo, mustabid tuzum davrida bir qolipdagi, asosan, tarbiyachi faolligiga asoslangan an’anaviy mashg‘ulot larga ko‘p e’tibor berilgan. Mashg‘ulotlarda noan’anaviy usullarning kengroq qo‘llanishi bolalarni faol ishtirokchiga aylantiradi, ularni erkin fikrlashga undaydi, dunyoqarashini kengaytiradi.

Ustaxona amaliyoti mashg‘ulotlarining bolalarni estetik ruhda tarbiyalashda, go‘zallikni his etish qobiliyatini shakllantirishda o‘ziga xos o‘rni bor. Shuni e’tirof etish joizki, Respubliamizda ushbu predmet bo‘yicha darsliklar, o‘quv qo‘llanmalar mustaqillikdan keyingina chop etildi, shuningdek, mustaqilikdan so‘ng yangi pedagogik texnologiyalarni, ta’lim innovatsiyalarini to‘plash, ulardagi ijodiy faoliyat uchun eng samaradorligini tajriba - sinovdan o‘tkazish va o‘quv jarayoniga tadbiq etish yo‘lga qo‘yilmoqda.

Ma’lumki, pleyer amaliyotini o‘qitishning o‘ziga xos yo‘nalishi, xususiyatlari bor, shuning uchun tarbiyachi va tarbiyalanuvchi ijodiy hamkorligi uchun eng maqbul noan’anaviy mashg‘ulot usullarini tanlab olish va hayotga tatbiq etish lozim. Noan’anaviy mashg‘ulot topshiriqlarini predmetning o‘ziga xos xususiyati, mazmun-mohiyatidan kelib chiqqan holda ishlab chiqqan ma’qul. Ana shunday o‘yin-topshiriqlardan tasviriy san’at faniga xos “Mozaika”, ” Intellektual ring”, “Tayanch iboralar”, “Ranglar olamiga sayohat”, “Musavvirlar” kabilarni misol keltirish mumkin.

Odatda, noan’anaviy mashg‘ulotlar kichik guruhlarni tashkil etishdan boshlanadi, o‘quvchilar kichik guruhlarda ishlaydigan birinchi mashg‘ulot hal qiluvchi asosiy mashg‘ulot hisoblanadi. Shuning uchun, ilk mashg‘ulotlarda qator shartlarga rioya qilish juda muhim. Avvalo, guruhlarga bo‘linish ham tasviriy san`atga xos va noan’anaviy bo‘lgani ma`qul. Masalan, bolalar sonidan kelib chiqqan holda 4 xil rang yoki gullar tasviri chizilgan kartochkalar o‘quvchilarga yopiq usulda bittadan tarqatiladi. Bir xil ranglar yoki gullar tasviriga ega o‘quvchilar 4 guruhni tashkil etadi. Guruhlarga nom qo‘yish ham tasviriy san’atga xos bo‘lishi lozim (“Kamalak”, “Nafosat”, “Yosh musavvir”, “San’at” va h.k). Tasviriy san’at mashg‘ulotlariga xos noan’anaviy dars usullaridan biri ”Mozaika ” o‘yin-topshirig‘idir.

Bolalar mozaika, vitraj kabi tasviriy san`at turlarini yaxshi bilishadi. Mashg‘ulotlar jarayonida shunga o‘xshash tasvirlarni rangli qog‘oz, mato parchalari va tashlandiq tabiiy materiallardan yasashga ham to‘g‘ri keladi. “Mozaika” topshirig‘ida bolalar mayda bo‘laklanib, konvertlarga solingan, biror tasviriy san’at asarlaridan keltirilgan namunalarni tezlik bilan yig‘ib kerakli tasvirni hosil qilishlari kerak bo‘ladi. Bunda tasviriy san’at mashg‘ulotlarida olingan bilim-ko‘nikmalar asqotadi. Ushbu musobaqada guruhning barcha a’zolari birday ishtirok etadilar. Diqqat bilan fikrlash, boshqalar fikriga quloq tutish muvaffaqiyat garovidir. Vazifa hamma ishtirokchilarga bir vaqtda tarqatiladi va o‘quvchilar o‘qituvchi ishorasi bilan bir vaqtda topshiriqni bajarishga kirishadilar. Qaysi guruh shartni birinchi bo‘lib bajarsa, o‘qituvchi (trener)ga xabar beradi va yutuqlar albatta baholanadi.

Biz yuqorida ustaxona amaliyoti mashg‘ulotlarida qo‘llash mumkin bo‘lgan noan’naviy mashg‘ulot usullari haqida to‘xtalib o‘tdik. Shuningdek, “Mozaika”, “Intellektual ring”, “Tayanch iboralar” , “Aqliy hujum”, “Arilar uyasi” kabi o‘nlab noan’anaviy dars usullarini misol keltirish mumkin. Buning natijasida o‘qituvchi-o‘quvchi hamkorligi biz kutgan samarani beradi, ya’ni pedagogik texnologiyalarning pedagogik mahorat bilan o‘rgatilishi yangi yosh avlodning komil inson bo‘lib voyaga yetishiga muhim omil bo‘lib xizmat qiladi va o‘quvchilarga quyidagi muhim sifatlar namoyon bo‘ladi:

- o‘quvchi yoki talaba erkin fikrlashni o‘rganadi;
- tasviriy san’at faniga ixlosi, ishtiyoqi ortadi;
- yashirin iqtidori namoyon bo‘ladi, ijodkorligi ortadi;
- so‘z boyligi oshadi, savol-javob berish madaniyati shakllanadi;
- o‘zini va boshqalarni nazorat qiladi;
- xotirasi mustahkamlanadi;
- vazifalarni to‘g‘ri anglab yetadi va bajaradi;
- yangilikni tez ilg‘aydi, komil inson sifatida rivojlanadi va h.k.

Zamonaviy innovatsion texnologiyalarni ta’lim-tarbiya jarayoniga kengroq joriy etishda o‘zaro ijodiy munosabatlar shakllanadi, rivojlanadi, o‘qituvchi o‘quvchilar bilan, o‘quvchi o‘quvchilar bilan do‘stona munosabat orqali ishonch, birdamlik yuzaga keladi.

“Har bir odam, go‘yoki alifbodagi harfga o‘xshaydi, so‘z yasash uchun o‘zaro birikish kerak”,- deb yozgan edi O.Mandelshtam. U qanchalik haq ekanini davrning o‘zi ko‘rsatib turibdi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2002 y.
2. Maktabgacha pedagogika. F.R. Qodirova, Sh. Q. Toshpo‘latova, N.M. Kayumova, M. N. A'zamova “Tafakkur" Nashriyoti Toshkent – 2019
3. Umarova, G. (2024). METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN. Modern Science and Research, 3(2), 913-918.
4. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING ILK VA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR RIVOJLANISHIGA QO‘YILADIGAN DAVLAT TALABLARI. – T., 2018.
5. Umarova, G. (2023). PREPARING STUDENTS OF PRESCHOOL EDUCATION TO DEVELOP THEIR ARTISTIC AND AESTHETIC ABILITIES ON THE BASIS OF ART EDUCATION IN CHILDREN. Modern Science and Research, 2(12), 229-232.
6. Umarova, G. (2023). ENHANCING METHODOLOGY FOR PREPARING PRESCHOOL STUDENTS FOR ARTISTIC AND AESTHETIC EDUCATION. Евразийский журнал академических исследований, 3(12 Part 2), 49-52.
7. Umarova, G. A. (2022). FORMATION OF AESTHETIC CULTURE OF PRESCHOOL CHILDREN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(6), 552-558.
8. Ergashev, R. N., Umarova, G. A., Taylokova, G. M., Eshonkulova, M. K., Mamirova Z.U. (2021). FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE LECTURERS. 湖南大学学报 (自然科学版), 48(12).